

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/81/2022
Identifikačné číslo spisu:	1111203031
Dátum vydania rozhodnutia:	06.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1111203031.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. M., bývajúcej v W., S. XX, zastúpenej advokátkou Mgr. Zuzanou Zajíčkovou, so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 17, proti žalovanému Ministerstvu dopravy a výstavby Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Námestie slobody 6, IČO: 30 416 094, zastúpenému spoločnosťou Bobák, Bollová a spol., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Tomášiková 28, IČO: 35 855 673, o náhradu funkčného platu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/15/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 4Co/247/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I. (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. januára 2019 č. k. 11C/15/2011-341 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom náhrady funkčného platu sumu 79.530,98 eur brutto do 30 dní od jeho právoplatnosti, vo zvyšku pokiaľ ide o úrok z omeškania žalobu žalobkyne zamietol, v časti náhrady funkčného platu priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z priznanej sumy, žalobkyni uložil povinnosť vydať žalovanému bezdôvodné obohatenie v sume 8.165,08 eur netto do 60 dní od jeho právoplatnosti a žalovanému nárok na náhradu trov konania v časti vydania bezdôvodného obohatenia nepriznal.

1.1. V odôvodnení konštatoval, že po vykonanom dokazovaní skutkovo ustálil, že žalobkyňa pracovala u žalovaného na základe pracovnej zmluvy zo dňa 8.5.1995. Na základe Dohody o zmene pracovnej zmluvy č. XX/XXX/XXXX zo dňa 2.1.1998 žalobkyňa vykonávala od 1.1.1998 prácu v súlade s jej pracovnou náplňou v Odbore personálneho a sociálneho riadenia vo funkcii odborný radca. Žalobkyňa bola dňa 28.6.2002 vymenovaná do štátnozamestnaneckého pomeru do dočasnej štátnej služby (rozhodnutie o vymenovaní do štátnej služby č. XXXX/XXX/XXXX zo dňa 28.6.2002) v organizačnom útvar: osobný úrad. Po zložení skúšky bola vymenovaná do stálej štátnej služby a pôsobila vo funkcii

samostatný radca (rozhodnutie č. MVR- XXXX/XXXX/XXX zo dňa 7.4.2004). Rozhodnutím o zmene štátnozamestnaneckého miesta č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX 72 zo dňa 14.11.2007 bola trvalo preložená na funkciu odborný radca, siedma platová trieda. Žalovaný dňa 9.12.2008 na osobnom pohovore žalobkyňi doručil rozhodnutie o skončení štátnozamestnaneckého pomeru č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX zo dňa 9.12.2008 podľa § 40 ods. 2 písm. a/ zákona č. 312/2001 Z. z. z dôvodu zrušenia jej štátnozamestnaneckého miesta v organizačnom odbore osobný úrad. Služobný úrad nemal pre žalobkyňu žiadne voľné štátnozamestnanecké miesto za účelom jej trvalého preloženia. Žalobkyňa so skončením štátnozamestnaneckého pomeru nesúhlasila a proti rozhodnutiu č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX zo dňa 9.12.2008 sa odvolala. Vedúci služobného úradu žalovaného dňa 16.2.2009 rozhodol o zamietnutí odvolania žalobkyne a o potvrdení prvostupňového rozhodnutia č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX zo dňa 9.12.2008 o skončení štátnozamestnaneckého pomeru (rozhodnutie č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX/XXXX-X zo dňa 16.2.2009). Žalobkyňa nesúhlasila z rozhodnutiami správnych orgánov a podala v rámci ochrany svojich práv žalobu na správny súd na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, o ktorom Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 2S/67/2009-66 zo dňa 2.3.2011 rozhodol tak, že zamietol žalobu žalobkyne o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX zo dňa 9.12.2008 a č. MVR-XXXX/XXXX/XXXX-X zo dňa 16.2.2009. Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2Sžo/4/2012 zo dňa 19.12.2012 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/67/2009-66 zo dňa 2.3.2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v Bratislave v ďalšom konaní rozsudkom č. k. 2S/67/2009-110 zo dňa 12.6.2013 zrušil rozhodnutia č. MVR-XXXX-XXXX/XXXX zo dňa 9.12.2008 a č. MVR-XXXX/XXXX/XXXX-X zo dňa 16.2.2009 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie; žalovaného zaviazal na náhradu trov konania žalobkyňi. Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 2Sžo/55/2013 zo dňa 26.11.2014 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/67/2009-110 zo dňa 12.6.2013 ako vecne a právne správny. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/67/2009-110 zo dňa 12.6.2013 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sžo/55/2013 zo dňa 26.11.2014 nadobudol právoplatnosť dňa 8.1.2015. Súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní o náhradu funkčného platu v súvislosti s neplatným skončením štátnozamestnaneckého pomeru je týmito rozhodnutiami viazaný. Vychádzal zo zistenia, že žalovaný ponúkol žalobkyňi voľné vhodné štátnozamestnanecké miesto listom zo dňa 4.2.2015, ktoré žalobkyňa listom zo dňa 11.2.2015 odmietla. Žalovaný vyzval žalobkyňu ešte dvakrát, aby sa dostavila na miesto výkonu štátnej služby (listami zo dňa 26.5.2015 a 4.6.2015), žalobkyňa však na výzvy nereflektovala. Vo výzve zo dňa 26.5.2015 žalobkyňi opäť ponúkol voľné vhodné štátnozamestnanecké miesto. Žalobkyňa nereagovala ani na tieto výzvy a na miesto výkonu štátnej služby sa nedostavila. Z uvedeného dôvodu sa dňa 15.6.2015 dohodli na skončení štátnozamestnaneckého pomeru.

1.2. Súd prvej inštancie nárok žalobkyne na vyplatenie mzdy posudzoval na základe 2 rôznych právnych predpisov: zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe účinného do 31.10.2009 a zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe účinného od 1.11.2009 a zistil celkovú sumu nároku žalobkyne na náhradu funkčného platu zo strany žalovaného titulom neplatného skončenia pracovného pomeru vo výške 79.530,98 eur brutto, ktorú jej priznal v plnej výške a zaviazal žalovaného na jej úhradu v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia.

1.3. K uplatnenej žiadosti žalovaného na moderáciu nároku žalobkyne na vyplatenie mzdy podľa § 120 zákona č. 400/2009 Z. z. v spojení s ustanovením § 79 ods. 2 Zákonníka práce, kedy súd môže na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať, uviedol, že ide o fakultatívnu možnosť súdu vysporiadať sa s nárokmi žalobcu, ktorý bol konaním žalovaného ako svojho zamestnávateľa ukrátený na svojom ústavnom práve, a to práve prístupu k práci podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy SR, kedy bolo zo strany zamestnávateľa - žalovaného znemožnené právo žalobcu na uspokojovanie svojich základných životných potrieb. Priznaná náhrada celého funkčného platu tak podľa súdu prvej inštancie pre žalobkyňu plní dostatočnú sociálnu a satisfakčnú funkciu. Konštatoval, že pri rozhodovaní o znížení náhrady súd môže rozhodnúť len na základe odôvodnenej žiadosti zamestnávateľa, preto dôkazné bremeno preukázať podmienky pre takéto rozhodnutie spočíva na zamestnávateľovi. Mal za to, že § 79 Zákonníka práce je sankčným opatrením, ktoré stíha zamestnávateľa za neplnenie povinnosti vyplývajúcej z pracovnoprávných vzťahov medzi ním a zamestnancom, predovšetkým povinnosť zamestnávateľa prideliť zamestnancovi prácu. Výslovil, že za splnenia podmienok uvedených v § 79

ods. 1 Zákonníka práce môže súd na základe žiadosti zamestnávateľa, ak presahuje celková doba, za ktorú by mala byť poskytnutá náhrada mzdy 12 mesiacov, túto povinnosť zamestnávateľa vyplatiť svojmu zamestnancovi mzdu znížiť alebo nepriznať vôbec. Pri posudzovaní žiadosti zamestnávateľa je však súd oprávnený prihliadať len k okolnostiam, ktoré existovali po uplynutí 12 mesiacov z celkovej doby, za ktoré zamestnancovi mala byť poskytnutá náhrada a ktoré sa týkajú pomerov zamestnanca (t. j. či bol žalobca v medziobdobí niekde zamestnaný, pokiaľ áno, za akých podmienok a zárobkových možností takúto prácu konal, prípadne z akého dôvodu nebol sťažovateľ úspešný pri hľadaní zodpovedajúceho zamestnania). Ustanovenie § 79 Zákonníka práce považoval svojou povahou za sankciu voči zamestnávateľovi za to, že neplní svoju povinnosť pridelovať zamestnancovi prácu, zároveň má toto ustanovenie vo vzťahu k zamestnancovi satisfakčnú povahu, pretože má zaistiť, aby zamestnancovi bolo nahradené, čo v dôsledku konania zamestnávateľa stratil. Zmiernovací § 79 ods. 2 Zákonníka práce má zabrániť tomu, aby zamestnávateľ bol za svoj nesprávny postup postihnutý tým, že zamestnancovi zaistí rovnaké plnenie, ako keby práce vykonával. Pri rozhodovaní o znížení alebo nepriznaní náhrady mzdy musí totiž súd uvážiť, či zamestnanec mal možnosť obstarat' si pre seba vhodnú prácu a za akých podmienok, či dosahoval nejaký zárobok, a pod. Po uplynutí 12 mesiacov tak ustupuje sankčná a satisfakčná povaha náhrady mzdy do pozadia a oproti tomu sa zvýrazňuje jej sociálna funkcia. Ide teda predovšetkým o to, či chovanie zamestnanca pri zabezpečovaní si ďalšieho zárobku (iného príjmu) je korektné.

1.4. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že žalovaný využil zmiernovanie ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce a požiadal o zníženie náhrady mzdy, avšak túto svoju požiadavku žiadnym spôsobom neodôvodnil. Naopak pripomenul, že žalobkyňa na pojednávaní jasne uviedla, že v roku 2008 už bola osoba blízka dôchodkovému veku. Snažila sa zamestnať, ale mala úraz a bola rok na PN, mala zlomený druhý driekový stavec, liečila sa u lekárov. Zohľadnil, že v tom čase teda nemohla mať záujem o prácu, nakoľko zo zdravotných dôvodov pracovať nemohla. Za to obdobie si však neuplatnila náhradu mzdy. V danej veci teda prihliadol na všetky aspekty života žalobkyne, najmä to, že v čase skončenia pracovného pomeru mala pred dôchodkom, resp. tento už poberala a teda mal za zrejmé, že obstaranie novej práce vo veku žalobkyne je obtiažne. Mal za zrejmé, že jej životná úroveň sa skončením pracovného pomeru zásadne znížila, a to aj napriek jej snahe sa zamestnať. Poukázal aj na rozhodnutie Sociálnej poisťovne týkajúce sa rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku s tým, že nárok je priznaný od 19.6.2007, kedy bola žalobkyňa zamestnancom u žalovaného a poberanie dôchodku nemalo žiaden vplyv na rozhodnutie súdu o priznaní plnej náhrady funkčného platu a nepovažoval za potrebné nárok žalobkyne o sumu vyplateného dôchodku znížiť, nakoľko žalovaný sám o takéto zníženie nežiadal, vo svojom prednese len poukázal na poberanie dôchodku.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie oboch sporových strán potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyňu sumu 79.530,98 eur brutto, v napadnutej zamietajúcej časti a v súvisiacej časti o nároku žalobkyne na náhradu trov konania v časti o náhradu funkčného platu a zároveň rozhodol, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo.

2.1 V odôvodnení uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku považuje za vyčerpávajúce a stotožňuje sa s ním (§ 387 ods. 2 CSP). V odvolaní uvádzané argumenty nie sú spôsobilé privodiť iný než napadnutým rozsudkom vyslovený právny záver o dôvodnosti žalobou uplatneného nároku žalobkyne proti žalovanému na náhradu funkčného platu v priznanej výške a o nedôvodnosti žaloby v časti príslušenstva k nej. Konštatoval, že predmetom posudzovaného konania je individuálny pracovnoprávny/štátnozamestnanecký spor v zmysle § 316 ods. 1 CSP s ochranou žalobkyne ako slabšej strany sporu, ktorá má nárok na súdnu ochranu v prípade porušenia jej zamestnaneckých práv zamestnávateľom, t. j. má nárok na náhradu mzdy podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce, t. j. v sume jej priemerného zárobku odo dňa, keď oznámila zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď jej zamestnávateľ umožní pokračovať v práci. V prípade, ak celkový čas náhrady mzdy presiahne 12 mesiacov, je zamestnávateľ oprávnený žiadať moderáciu tejto náhrady mzdy za obdobie nad uvedenú dobu (§ 79 ods. 2 Zákonníka práce).

2.2. Dôvodil, že žalovaný pre účely úspechu žiadosti o moderáciu náhrady mzdy súdom prvej inštancie bol povinný uniesť dôkazné bremeno o tom, že táto moderácia je potrebná, opodstatnená a spravodlivá berúc do úvahy i zachovanie sankčnej, satisfakčnej a sociálnej funkcie náhrady mzdy zamestnancovi,

voči ktorému postupoval protiprávne a neplatne s ním skončil pracovný (štátnozamestnanecký) pomer. Žalovaný bol preto povinný uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojej žiadosti podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, a to v dvoch rovinách, najprv v rovine tvrdení jeho žiadosti opodstatňujúcich a následne v rovine unesenia dôkazného bremena o svojich tvrdeniach. V zhode so záverom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný dôkazné bremeno v tomto smere neunesol, keď v rámci prvoinštančného konania netvrdil a potom teda ani nepreukázal skutočnosti odôvodňujúce jeho žiadosti podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce vyhovieť, keďže moderácia náhrady mzdy nie je obligatórnou povinnosťou konajúceho súdu a žiadosti sa nevyhovuje automaticky. Pre prípad tvrdenia žalovaného o tom, že žiada zohľadniť poberanie dôchodku žalobkyňou, dôvodil, že bolo jeho povinnosťou uniesť dôkazné bremeno v tom smere, že poberaním starobného dôchodku žalobkyňou by bola moderácia náhrady mzdy v súlade s funkciou sankčnou a satisfakčnou a následne najmä sociálnou vzhľadom na životnú úroveň žalobkyne, k čomu zo strany žalovaného nedošlo. Odvolacia námietka o neunesení dôkaznej povinnosti žalobkyňou o tom, že sa dostatočne snažila zamestnať sa, je preto neopodstatnená, keď bolo povinnosťou práve žalovaného preukázať, že žalobkyňa prípadne nejaké konkrétne ponúknuté miesto odmietla, nezúčastnila sa nejakého konkrétneho pre ňu vhodného výberového konania, resp. napriek úspešnej účasti na ňom ponúknutú prácu odmietla a pod. Ak žalovaný v odvolacom konaní tvrdí, že žalobkyňa bola v čase od 1.2.2009 do 7.6.2011 zamestnaná, ide o dôkazný prostriedok použitý až v rámci odvolacieho konaní v rozpore s § 366 písm. d/ CSP, keďže nejde o prípad, že by ho žalovaný z objektívnych dôvodov bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie a na takúto novotu v odvolacom konaní tak odvolací súd nie je oprávnený prihliadnuť. To, že o tejto skutočnosti žalovaný nevedel, je okolnosť subjektívneho charakteru a neznamená, že tento prostriedok procesnej obrany v konaní pred súdom prvej inštancie nemohol použiť bez svojej viny, t. j. objektívne.

2.3. Za neopodstatnenú a nedôvodnú považoval i odvoláciu námietka žalovaného o tom, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o jeho žiadosti o moderáciu náhrady mzdy nezohľadnil zákonné časové obmedzenie náhrady mzdy po dobu najviac 36 mesiacov vyplývajúce z § 79 ods. 2 Zákonníka práce a žalobkyňa priznal náhradu mzdy za celé relevantné obdobie súdneho konania 6 rokov. Vysvetlil, že odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení zo dňa 25. apríla 2018 č. k. 4Co189/2016-291 v bode 56. síce uviedol, že § 79 ods. 2 je svojím charakterom procesnou normou napriek jej umiestneniu v zákone hmotnoprávneho charakteru, nakoľko upravuje procesný postup súdu pri rozhodovaní o procesnom práve zamestnávateľa žiadať o zníženie rozsahu náhrady mzdy zamestnanca, avšak tento právny záver platí len pokiaľ ide o možnosť uplatnenia tejto žiadosti zamestnávateľa za situácie, ak konanie o náhradu mzdy bolo iniciované za predchádzajúcej právnej úpravy takúto žiadosť zamestnávateľa nepripúšťajúcej, keď odvolací súd dospel k záveru, že účinnosťou zákona č. 400/2009 Z. z. je nutné uvedené právo zamestnávateľa v súdnom konaní pripustiť a § 79 ods. 2 aplikovať vzhľadom na účinnosť zákona 400/2009 Z. z., aplikáciu tohto ustanovenia Zákonníka práce pripúšťajúceho. Uvedené však neznamená, že po uplatnení žiadosti žalovaného o moderáciu náhrady mzdy bude potrebné zohľadňovať zmeny v dikcii § 79 ods. 2 Zákonníka práce, keďže náhrada mzdy je hmotnoprávnym nárokom žalobkyne, zmenám v hmotnoprávných normách po uplatnení nároku nepodliehajúcim. Zmeny dikcie relevantného § 79 ods. 2 rozhodnutie konajúceho súdu o výške náhrady mzdy žalobkyne po posudzovaní žiadosti žalovaného o jej moderáciu teda nedeterminujú, nakoľko dĺžka súdneho konania výšku nároku žalobkyne ovplyvniť nemôže. Doplnil, že zákonná úprava moderačného práva konajúceho súdu sa od roku 2009 menila trikrát.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3.1. K vađe konania podľa § 420 písm. f/ CSP uviedol, že má za to, že rozsudok odvolacieho súdu nemá zákonné náležitosti v zmysle Civilného sporového poriadku, odôvodnenie rozsudku považuje za nepresvedčivé, v určitých momentoch postráda zásady logiky a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, chýba v ňom vysporiadanie sa s dôkazom preukazujúcim opodstatnenosť žiadosti podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce. Súd nižších inštancií nijako nezohľadnili skutočnosť, že žalobkyňa poberala starobný dôchodok, na ktorú skutočnosť poukázal, a ktorá bola v konaní preukázaná. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že na to, aby mohla byť jeho žiadosť o moderáciu náhrady mzdy vyhodnotená ako dôvodná, mal preukázať, že žalobkyňa prípadne nejaké konkrétne ponúknuté miesto odmietla, nezúčastnila sa nejakého konkrétneho pre ňu vhodného výberového konania. Zdôraznil, že z § 79 ods. 2

Zákonníka práce nevyplyva povinnosť zamestnávateľa, aby v žiadosti podľa cit. ustanovenia, ktorú môže uplatniť iba v rámci konania, v ktorom zamestnanec uplatňuje svoj nárok na náhradu mzdy, zároveň uviedol, že žiada od náhrady mzdy, ktorú by mal zamestnancovi vyplatiť, odrátať určitú sumu a zároveň, aby túto žiadosť odôvodnil. Stačí, že využije svoje oprávnenie podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce a súd o znížení, resp. nepriznaní nároku na náhradu mzdy rozhodne, bez ohľadu na to, či zamestnávateľ žiadal znížiť náhradu mzdy o presne určenú sumu alebo nie. Vyplyva to i z toho, že z procesného hľadiska ide o obranu žalovaného. Požiadavky oboch súdov na náležitosti žiadosti na zníženie mzdy podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce nie sú opodstatnené. Vyplyva to i z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/160/2011, podľa ktorého: „Ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce patrí k právnym normám s relatívne neurčitou abstraktnou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktorá tak prenecháva súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého dopredu neobmedzeného okruhu okolností viažucich sa na možnosť náhradu mzdy primerane znížiť, resp. vôbec nepriznať.“ (? - z označeného rozhodnutia citované závery nevyplyvajú - pozn. dovolacieho súdu). Dovolateľ v rámci namietania zmätočnosti tiež akcentoval, že v procese hodnotenia dôkazov súdy nižšej inštalácie porušili § 191 CSP, keďže pri rozhodovaní opomínali ním prezentované skutočnosti a dôkazy, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní vo fáze hodnotenia dôkazov. Pokiaľ súd prvej inštalácie vykonal dôkaz o poberaní starobného dôchodku žalobkyňou, musel mať jasno v určení toho, na preukázanie akej skutočnosti sa tento dôkaz vykonáva. Odvolací súd ale v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dôchodok odrátať nežiadal, resp. v konaní netvrdil a ani nepreukázal skutočnosti odôvodňujúce jeho žiadosť, čím má za to, že súd sa uvedeným dôkazom vôbec nezaoberal. Dovolateľ tiež namietal, že z obsahu spisu nevyplyva, že by na niektorom zo súdnych pojednávaní bolo vykonané dokazovanie listinou, z ktorej by bolo zrejmé, kedy bola žalobkyňa evidovaná na ÚPSVaR, hoci súd rozhodol o jeho vykonaní. Nepredložením tohto dôkazu, bol postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako žalobkyňa a znemožnilo sa mu tým uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.2. Dovolateľ tiež uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Po citovaní z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 331/2019 a z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/52/2020 koncipoval právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktorá je podľa neho pre danú vec rozhodujúca: „Či súdy právne komfortným spôsobom nevyhoveli žiadosti zamestnávateľa o nepriznanie, resp. krátenie náhrady mzdy žalobkyne za čas presahujúci 12 mesiacov v nadväznosti na jeho žiadosť podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, keď sa touto časťou vôbec nezaoberali z dôvodu, že neobsahuje odôvodnenie podľa ich predstavy.“. Mal za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe reprezentovanej uvedeným nálezom Ústavného súdu SR a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/52/2020. Podľa týchto rozhodnutí totiž súd nie je viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požaduje zníženie náhrady mzdy, ide o voľnú úvahu súdu, pričom jej hranica je limitovaná rozhodnutím súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru, t. j. súd pri rozhodovaní o tomto nároku musí vychádzať z konkrétneho dôvodu skončenia pracovného pomeru a musí zistiť, z akého dôvodu zamestnávateľ neumožnil zamestnancovi ďalej pokračovať v práci. Právne posúdenie odvolacieho súdu k uplatneniu práva na zníženie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce považuje preto za nesprávne. Napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu tiež vytýkal konštatovanie, že moderácia by bola možná iba z dôvodov, ktoré síce do 31.8.2007 boli uvedené v § 79 ods. 2 Zákonníka práce, t. j. či bol zamestnanec v rozhodnom období niekde zamestnaný alebo nie, akú prácu vykonával, akú mzdu poberal a pod., ale od 1.9.2007 sa už aplikovalo na žiadosť zamestnávateľa upravené ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce, ktoré neupravovalo dôvody, na ktoré má súd prihliadnuť. Napriek tomu, súdy jeho žiadosti o moderáciu náhrady mzdy bez právneho dôvodu nevyhoveli, odôvodňujúc to dôvodmi upravenými v § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení platnom do 31.8.2007, hoci k rozhodnutiu prvoinštalčného súdu došlo až dňa 18.1.2019 a k rozhodnutiu odvolacieho súdu dňa 31.3.2021. Súdy nižšej inštalácie sa nezaoberali konkrétnymi dôvodmi skončenia štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne a o týchto dôvodoch, prečo so žalobkyňou skončil štátnozamestnanecký pomer, nič nevedeli, pretože týmito skutočnosťami sa zaoberali súdy v rámci preskúmania jeho rozhodnutí vo veci skončenia štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne z dôvodu organizačnej zmeny. Je názoru, že súdy nižšej inštalácie mali zistiť, prečo ako zamestnávateľ neumožnil žalobkyňu pokračovať v práci, resp. zistiť, či na strane jeho nastali také skutočnosti, ktoré by mu

objektívne znemožnili, aby žalobkyni umožnil pokračovať v práci a až na základe takých informácií rozhodnúť o jeho žiadosti podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce.

3.3. Žalovaný použil i dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v rámci ktorého koncipoval nasledujúcu právnu: (ii) „Či súdy nižšej inštancie právne konformným spôsobom priznali žalobkyni náhradu funkčného platu bez aplikácie kogentného ustanovenia § 55 Zákona o štátnej službe?“ Uviedol, že oba súdy pri určovaní výšky náhrady platu od 1.11.2009 aplikovali iba § 79 ods. 2 Zákonníka práce v nadväznosti na § 120 Zákona o štátnej službe, opomenuli však aplikovať § 55 Zákona o štátnej službe. Je toho názoru, že súdy nižšej inštancie mali zisťovať bez toho, aby to navrhla ktorákoľvek sporová strana, či žalobkyňa bola od 1.11.2009 až do 8.1.2015 zamestnaná u zamestnávateľa, ktorý je služobným úradom, a to v súlade so zásadou iura novit curia.

3.4. Žalovaný navrhol dovolaciemu súdu zrušiť rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolaniu nevyhovieť a potvrdiť rozhodnutie prvoinštančného a odvolacieho súdu a priznať jej náhradu trov konania v celom rozsahu.

5. Pokiaľ ide o návrh žalovaného na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

15. Dovolateľ namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, v súvislosti s touto dovolacou námietskou je potrebné uviesť, že princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietskami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018 a pod.).

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu znátočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, t. j. nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odvolací súd totiž v odôvodnení svojho rozhodnutia zhrnul obsah podstatných skutkových tvrdení strán, ich právnej argumentácie a dôkazov vykonaných v konaní, popísal skutkový stav, z ktorého vychádzal, zároveň citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery a vysporiadal sa so všetkými podstatnými odvolacími námietskami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že mal v konaní jasne preukázanú danosť nároku žalobkyne na náhradu mzdy podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce, t. j. v sume jej priemerného zárobku odo dňa, keď oznámila zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď jej zamestnávateľ umožní pokračovať v práci. I keď v prípade, ak celkový čas náhrady mzdy presiahne 12 mesiacov, je zamestnávateľ oprávnený žiadať moderáciu tejto

náhrady mzdy za obdobie nad uvedenú dobu (§ 79 ods. 2 Zákonníka práce), žalovaný pre účely úspechu žiadosti o moderáciu náhrady mzdy súdom prvej inštancie bol povinný uniesť dôkazné bremeno o tom, že táto moderácia je potrebná, opodstatnená a spravodlivá berúc do úvahy i zachovanie sankčnej, satisfakčnej a sociálnej funkcie náhrady mzdy zamestnancovi, voči ktorému postupoval protiprávne a neplatne s ním skončil pracovný (štátnozamestnanecký) pomer. Odvolací súd tiež jasne a zrozumiteľne uviedol, prečo žalovaný neunesol dôkazné bremeno v tomto smere, pričom zdôraznil, že moderácia náhrady mzdy nie je obligatórnou povinnosťou konajúceho súdu a žiadosti sa nevyhovuje automaticky. Za neopodstatnenú a nedôvodnú považoval odvolací súd i námietku žalovaného o tom, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o jeho žiadosti o moderáciu náhrady mzdy nezohľadnil zákonné časové obmedzenie náhrady mzdy po dobu najviac 36 mesiacov vyplývajúce z § 79 ods. 2 Zákonníka práce a žalobkyni priznal náhradu mzdy za celé relevantné obdobie súdneho konania 6 rokov, ktoré závery následne i vysvetlil. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

17. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľ so závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu nesúhlasí (v danom prípade s názorom odvolacieho súdu, že na to, aby mohla byť jeho žiadosť o moderáciu náhrady mzdy vyhodnotená ako dôvodná, mal preukázať, že žalobkyňa prípadne nejaké konkrétne ponúknuté miesto odmietla, nezúčastnila sa nejakého konkrétneho pre ňu vhodného výberového konania, pričom stačí, že využije svoje oprávnenie podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce a súd o znížení, resp. nepriznaní nároku na náhradu mzdy rozhodne, bez ohľadu na to, či zamestnávateľ žiadal znížiť náhradu mzdy o presne určenú sumu alebo nie) a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

18. Z ďalšieho obsahu dovolania vyplýva, už len argumentácia dovolateľa týkajúca sa zistenia skutkových okolností prípadu, vyhodnotenia dôkazov a ich (ne)vykonanie. Dovolací súd k tomu uvádza, že konanie odvolacieho súdu v prejednávanej veci nevykazuje vady svojvôle alebo neudržateľnosti skutkových a právnych záverov, resp. že by tieto boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, ktoré dôkazy odvolací súd vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil. Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa nestotožňuje so spôsobom vyhodnotenia týchto dôkazov nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia súdu ním navrhnutých dôkazov, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 98/97).

19. Dovolací súd len okrajovo podotýka, že ak aj dovolateľ argumentuje, že pokiaľ súd prvej inštancie vykonal dôkaz o poberaní starobného dôchodku žalobkyňou, musel mať jasno v určení toho, na preukázanie akej skutočnosti sa tento dôkaz vykonáva, pričom odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol len to, že dôchodok odrátať nežiadal, resp. v konaní netvrdil a ani nepreukázal skutočnosti odôvodňujúce jeho žiadosť, čím má za to, že súd sa uvedeným dôkazom vôbec nezaoberal. Skutočnosť, že zamestnanec je starobným dôchodcom a popri mzde poberá starobný dôchodok, nemožno považovať za takú, ktorá zamestnávateľovi objektívne znemožňuje, aby zamestnancovi umožnil pokračovať v práci a vyplácal mu dohodnutú mzdu, resp. za takú, ktorá zamestnanca pre účely rozhodnutia súdu podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce nedôvodne zvýhodňuje oproti ostatným zamestnancom toho istého zamestnávateľa, resp. oproti zamestnávateľovi, keďže starobný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov poskytuje zo starobného poistenia. Povinnosť vyplatiť mzdu, resp. plat alebo inú odmenu za prácu, náhradu mzdy alebo odstupné, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, je zmluvným záväzkom vyplývajúcim z § 43 ods. 1 a 2 Zákonníka práce. (pozri I. ÚS 331/2019)

20. Pokiaľ žalovaný v dovolaní vyjadril nesúhlas s názorom odvolacieho súdu, že na to, aby mohla byť

jeho žiadosť o moderáciu náhrady mzdy vyhodnotená ako dôvodná, mal preukázať, že žalobkyňa prípadne nejaké konkrétne ponúknuté miesto odmietla, nezúčastnila sa nejakého konkrétneho pre ňu vhodného výberového konania, v podstate namieta omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Ak totiž súd svoje rozhodnutie založí na nesprávnom posúdení dôkazného bremena, ide o prípad nesprávneho právneho posúdenia veci, čo treba považovať za dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 432 CSP, ktorý sám osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Omyl súdu pri aplikácii práva môže mať vplyv na samotné rozhodnutie súdu vo veci samej. Dovolací súd pritom zastáva názor, že žiadosť zamestnávateľa o zníženie, prípadne nepriznanie náhrady mzdy podľa ustanovenia § 79 ods. 2 Zákonníka práce predstavuje z procesného hľadiska obranu proti žalobe, ktorou sa zamestnanec domáha zaplattenia náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného (štátnozamestnaneckého) pomeru. Vzhľadom na to, že súd smie znížiť, prípadne vôbec nepriznať náhradu mzdy len na žiadosť zamestnávateľa a že ide o opatrenie, ktorým sa zamestnancovi odopiera sčasti, prípadne úplne nárok na náhradu mzdy, má procesnú povinnosť tvrdiť a preukázať skutočnosti o tom, že sú splnené predpoklady uvedené v ustanovení § 79 ods. 2 Zákonníka práce, zamestnávateľ, ktorý tiež nesie počas konania procesnú zodpovednosť za to, že tieto povinnosti nesplní (tzv. bremeno tvrdenia a dôkazné). To znamená, že zamestnávateľovi nestačí len tvrdiť že zamestnanec sa zapojil alebo mohol zapojiť do práce u iného zamestnávateľa za podmienok v zásade rovnocenných alebo dokonca výhodnejších, než by mal pri výkone práce podľa pracovnej zmluvy, keby zamestnávateľ plnil svoju povinnosť prideliť mu túto prácu, ale, že treba tiež preukázať, že sa zamestnanec do takej práce zapojil alebo že takáto možnosť zamestnanca tu skutočne bola. Inak povedané, nejde len o teoretickú možnosť zapojenia sa do práce, ale tiež o preukázanie, že sa zamestnanec do práce zapojil alebo, že tu taká možnosť (v konkrétnych okolnostiach prípadu) bola, že išlo o prácu za podmienok v zásade rovnocenných alebo dokonca výhodnejších a že túto možnosť zamestnanec bez primeraného dôvodu nevyužil (z hľadiska daného účelu bolo možné od zamestnanca spravodlivo požadovať, aby sa po neplatnom rozviazaní pracovného pomeru do takej práce vôbec zapojil). V prejednávanej veci pritom odvolací súd z vyššie uvedených zásad vychádzal. Správne prihliadol na to, že individuálny pracovnoprávny spor je sporovým konaním ovládaným prejednacou zásadou, ktorá spočíva v tom, že tvrdenie skutočností a navrhovanie dôkazov k nim je zásadne vecou strán sporu. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov teda leží zásadne na nich a ukladá im povinnosť označiť dôkazy k preukázaniu tvrdenia. Strana sporu má teda povinnosť tvrdenia a povinnosť unesenia dôkazného bremena. K splneniu tejto povinnosti je zaviazaná každá strana sporu, pričom rozsah a konkrétnu podobu dôkazného bremena určuje hmotnoprávna norma, ktorá má byť na daný spor aplikovaná. Dôkazné bremeno ohľadom všetkých tvrdení, ktorými odôvodňuje svoj nárok, má žalobca, avšak dôkaznú povinnosť má i žalovaný, pokiaľ ide o tvrdenia opačného obsahu a významu. V danom prípade teda práve žalovaný pre účely úspechu jeho žiadosti o moderáciu náhrady mzdy súdom prvej inštancie bol povinný uniesť dôkazné bremeno o tom, že táto moderácia je potrebná, opodstatnená a spravodlivá i berúc do úvahy zachovanie sankčnej, satisfakčnej a sociálnej funkcie náhrady mzdy zamestnancovi, voči ktorému postupoval protiprávne a neplatne s ním skončil pracovný (štátnozamestnanecký) pomer. Žalovaný bol preto povinný uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojej žiadosti podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, a to v dvoch rovinách, najprv v rovine tvrdení jeho žiadost' opodstatňujúcich a následne v rovine unesenia dôkazného bremena o svojich tvrdeniach.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP

21. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje i z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti

dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

22. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, [teda aj pre § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, na ktoré ustanovenie poukázal dovolateľ (bod 3.2., 3.3.)] má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pritom sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia nezodpovedajú kritériu danému týmto ustanovením (1Cdo/51/2017, 2Cdo/71/2018, 3Cdo/172/2018, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/128/2017, 7Cdo/99/2018, 8Cdo/169/2018). Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z tohto ustanovenia, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú právnu otázku mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (3Cdo/141/2018).

24. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania.

25. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

26. Z dovolania (bod 3.2.) vyplýva, že žalovaný vytýka odvolaciemu súdu viacero nesprávností, sčasti namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je podložené náležitým zistením skutkových okolností významných pre správne právne posúdenie veci, kritizuje správnosť jeho právnych úvah, náhľadov a záverov, ako aj neopodstatnenosť niektorých jeho konštatovaní. Za nesprávne právne posúdenie, pri ktorom sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 331/2019 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/52/2020 považoval „nepriznanie, resp. krátenie náhrady mzdy žalobkyne za čas presahujúci 12 mesiacov v nadväznosti na jeho žiadosť podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, keď sa sudy touto časťou vôbec nezaoberali z dôvodu, že neobsahuje odôvodnenie podľa ich predstavy“. Ani pri posudzovaní dovolania žalovaného podľa obsahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku (§ 124 ods. 1 CSP) však z neho nevyplýva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (dovolacím súdom riešenou odlišne od ustálenej praxe dovolacieho súdu) bola podľa jeho názoru založená prípustnosť ním podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

26.1. Pokiaľ žalovaný nesúhlasil so skutkovým zistením rozhodných skutočností nižšími súdmi, na základe ktorých potom konštatovali, že nežiadal dôchodok žalobkyne odrátať od nároku na náhradu mzdy (súd prvej inštancie) a potom že netvrdil a ani nepreukázal skutočnosti odôvodňujúce jeho žiadosť podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce (odvolací súd), platí už vyššie uvedené, že skutkové otázky netvoria rámec nesprávneho právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 CSP), a to o to viac, že dovolací súd je viazaný

skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

27. Najvyšší súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že žalovaný nedôvodne vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP z toho, čo nepredstavovalo riešenie právnej otázky, na ktorej by spočívalo právne posúdenie danej veci a zakladalo prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia. Navyše žalovaný v súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP ani neoznačil relevantnú ustálenú prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd svojím rozhodnutím odkloniť. Pokiaľ dovolaateľ označil rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 331/2019 a najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/52/2020, tieto skutkovo a právne nesúvisia s riešením právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu s posudzovanou vecou, čo vyplýva už zo samotnej citácie žalovaným z daných v rozhodnutí v dovolaní. Sám dovolaateľ konštatuje, že podľa týchto rozhodnutí súd nie je viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požaduje zníženie náhrady mzdy, ide o voľnú úvahu súdu, pričom hranica voľnej úvahy súdu pri rozhodovaní o takomto nároku je limitovaná rozhodnutím súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru, t. j. súd pri rozhodovaní o takomto nároku musí vychádzať z konkrétneho dôvodu skončenia pracovného pomeru a musí zistiť, z akého dôvodu zamestnávateľ neumožnil zamestnancovi ďalej pokračovať v práci. Nižšie súdy však založili nevyhovenie žiadosti žalovaného podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce pre neunesenie dôkazného bremeno o tom, že táto moderácia je potrebná, opodstatnená a spravodlivá berúc do úvahy i zachovanie sankčnej, satisfakčnej a sociálnej funkcie náhrady mzdy zamestnancovi, voči ktorému postupoval protiprávne a neplatne s ním skončil pracovný (štátnozamestnanecký) pomer.

28. Z dovolania (bod 3.3.) vyplýva i vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v rámci ktorého koncipoval právnu otázku: „Či súdy nižšej inštancie právne konformným spôsobom priznali žalobkyni náhradu funkčného platu bez aplikácie kogentného ustanovenia § 55 Zákona o štátnej službe?“ Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolaací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

29. Žalovaným nastolenú otázku nebolo možné považovať za relevantnú pre prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ktorej vecnému prejednaniu bránilo nesplnenie podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu, že táto otázka položená dovolaním (i bez ohľadu na spôsob jej formulácie), nebola otázkou riešenou, ani otázkou od ktorej by rozhodnutie (či už odvolacieho alebo aj prvoinštančného súdu) v rozhodnom záviselo, rovnako ani žiadna zo sporových strán potrebu riešenia konkrétne touto otázkou nastoleného problému v konaní neprezentovala. I v danom prípade platí, že dovolaateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytnúť príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

30. Dovolaací súd v súvislosti s uvedeným zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolaateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolaateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolaateľ nepoužil a

„vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

31. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

32. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné tiež zdôrazniť aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

33. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že ani na podklade dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

34. Dovolací súd tak konštatuje, že dovolanie žalovaného uplatnené podľa ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanovení § 431 až 435 CSP a preto ho podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.

35. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.